

decorrespondent.nl

Strategisch stemmen is niet slim

Marc Chavannes

Je kan er de klok op gelijk zetten. In 2012 moest je VVD stemmen om de opkomst van PVV of van links te stuiten. Of op Diederik Samsom om tegenwicht te bieden tegen rechts. Hoe dat afliep is bekend. We kregen Mark Rutte én de PvdA, en Geert Wilders twitterde zijn boodschap vier jaar lang, ongehinderd door regeringsverantwoordelijkheid.

Nu 15 maart dichterbij komt en mensen zich afvragen hoe het daarna zal gaan, komt de strategische stemgedachte weer op in de hoofden van mensen die eigenlijk D66, GroenLinks of CDA zouden willen stemmen. Zelfs mensen die de PvdA nog een kans willen geven overwegen met ogen dicht Rutte te stemmen om Wilders te blokkeren.

Zo krijgt Geert Wilders zijn zin. Hij is onderwerp van ieders gedachten. Zoals hij tevreden vaststelde in de vorstelijke monoloog op de zondagochtend die WNL hem gunde aan het Haagse Lange Voorhout, symbool van de macht. In 140 tekens op Twitter kan hij iedereen gek maken en een paar dagen voorkomen dat een serieuzer gesprek over de koers van het land wordt gevoerd.

Strategisch stemmen. Het lijkt een logische redenering. Vol dienstbaarheid aan het gezond verstand. De VVD is tot nu toe in alle peilingen de een na grootste. Dus als je die extra stemmen geeft kan Rutte de PVV afremmen, en misschien zelfs wel achter zich laten. Liever nog een paar jaar de premier die je kent dan onze eigen Trump aan de knoppen.

Principieel is het ook niet goed

Het lijkt slim, maar is het niet. Ik reken straks voor waarom. Maar er is ook een principiële reden om het niet te doen. Verkiezingen zijn de enige echte opiniepeiling. Bij die gelegenheid kan het Nederlandse volk met de relatieve nuances die ons kiesstelsel met evenredige vertegenwoordiging toelaat zijn voorkeur tot uitdrukking brengen.

Verkiezingen zijn de enige echte opiniepeiling

Wij kiezen geen premier of kabinet. Wij kunnen alleen laten zien aan welke partij met welke mensen en ideeën wij op dit moment de voorkeur geven. In de hoop dat er een kabinet wordt gevormd dat daar enigszins een uitdrukking van is. Met compromissen maar toch ook een onsje van onze voorkeurssaus. Tenzij je stemt op een partij die niet gaat meeregeren – dan hoop je dat die mensen jouw geluid in de Kamer goed laten horen.

Door een andere partij dan je eigen keuze veel meer stemmen te bezorgen dan haar eigen aanhang groot is, verteken je het beeld. De echte mening van de strategische stemmers wordt onzichtbaar. En de begunstigde partij, in dit geval de VVD, raakt in de waan dat al die strategische aanwas ook het hele VVD-gedachtegoed omhelst, mét het politieke personeel dat erbij hoort.

Het leidt tot zelfoverschatting

Dat leidt steevast tot zelfoverschatting. Daar leden in eerdere decennia het CDA en de PvdA aan. En nu alweer een te lange tijd de VVD. Het leidt tot selectie van bewindslieden uit een te kleine vijver. En er worden meer 130 kilometer-borden geplaatst dan waar de bevolking om vraagt, alleen omdat de VVD denkt dat zij zo reuzepopulair is en ministers kiest uit het eigen kringetje.

Stel dat iedereen z'n eigen voorkeur volgt en er moet een kabinet komen met pakweg vijf partijen, dan wordt de wijn beter gemengd en kan er talent omhoogkomen uit meer partijen. Dan werkt de vertegenwoordigende democratie beter, zowel in het beleid als in de doorstroming van bestuurders.

Ja, maar Wilders uit het Catshuis weren is belangrijker dan dit soort praktische en principiële overwegingen. We hebben de luxe van de nuance niet meer. Straks breekt hij de boel af. En sleept Europa mee. Kijk maar naar Trump.

Ook wie zo redeneert, zou ik willen zeggen: strategisch stemmen is geen goed plan. Er is geen enkele garantie dat die strategische stem haar doel bereikt, terwijl de actie al snel contraproductief uitpakt. Ga maar na.

Als Wilders de grootste wordt

Stel, Wilders wordt toch de grootste. Dan krijgt hij volgens de gebruikelijke aanpak het initiatief bij de vorming van een kabinet. Als Rutte dan als *runner-up* verreweg de grootste van de rest is, dan is vorming van een kabinet PVV-VVD met bijvoorbeeld 50Plus en SGP makkelijker dan wanneer Rutte alleen zijn 'eigen' stemmen had geoogst.

Voor mensen die eigenlijk CDA, PvdA, D66 of GroenLinks willen stemmen, levert strategisch stemmen dus per saldo een negatief resultaat op. Zij hebben de vorming van een kabinet-Wilders makkelijker gemaakt. Terwijl zij beter een alternatief kunnen bieden voor PVV en PVV Light.

Daarom is het ook goed dat het ten onrechte 'premiersdebat' genoemde tv-debat op 26 februari toch doorgaat, ook nu PVV en VVD er niet aan meedoen.

Stel, Rutte houdt woord, en gaat niet in zee met winnaar Wilders. Dan was een stem op Rutte voor andersdenkenden niet nodig. Sterker nog, dan wordt hun eigen overtuiging tekortgedaan en die van de VVD oneigenlijk versterkt. Dat verzwakt de rol van D66, GroenLinks, CDA en de PvdA in een mogelijke coalitie met de VVD. De strategische stemmers hebben dus minder dan niets bereikt.

Als Rutte de grootste wordt

Het kan ook zijn dat de VVD, mede dankzij de strategische stemmers de grootste wordt. Dan weren zij Wilders uit het Catshuis, maar blijft het de vraag of de verleiding niet groot is voor Rutte om via een schijnconstructie toch met de PVV te gaan regeren. Gedogen zit in het nationaal DNA. 'Landsbelang,' 'nood breekt wet,' 'erger voorkomen,' we kennen de alibi's. Misschien kunnen zij het samen af, misschien hoeft er nog maar één partij bij.

Wat hebben de strategische stemmers in dit laatste geval bereikt? Helemaal niks. En als de VVD de grootste is en niet met Wilders een akkoord bereikt, dan hebben al die kiezers van andere overtuigingen hun eigen partij verzwakt in de onderhandelingen met Rutte.

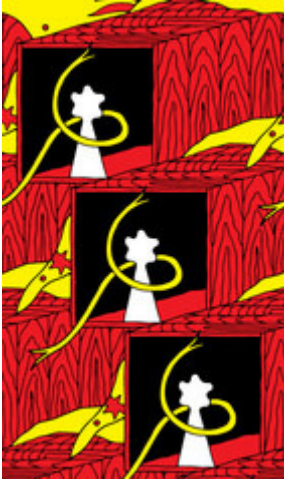
Een stem op Rutte is een stem op Rutte

Daarom, beste vaderlandslievende strategische stemoverwegers, onthoud dit: een stem op Rutte is een stem op Rutte. Ben je van Asscher, stem PvdA. Ben je van GroenLinks, stem op Klaver of een ander op zijn lijst. Ben je Pechtoldiaan, stem D66. Ben je christendemocraat, stem Buma, Segers of Van der Staaij. Enzovoort.

We kiezen in dit land geen regeringsleider en geen coalitie. Ondanks alle bezwaren, de schoonheid van het huidige stelsel is een mate van nuance die ontbreekt in een tweepartijstelsel. Grijp die kans en stem wat je voelt en wat je denkt. Laat tactiek en strategie over aan de gekozenen die daarna een kabinet moeten vormen.

*In mijn **Politiek Dagboek** probeer ik achtergrond te geven bij het nieuws over politiek en democratie. Het zijn persoonlijke notities bij de actuele gang van zaken. Volgende week kan de invalshoek weer anders zijn.*

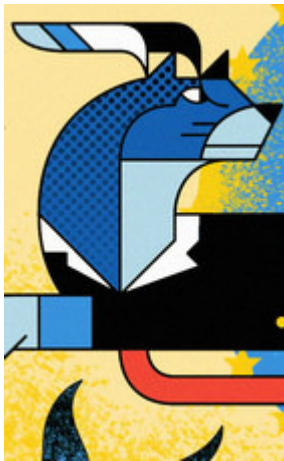
Meer lezen?

[Wat voor land willen we zijn, Mark Rutte? Eén waarin liegen normaal is? De VVD-top maakte zich schuldig aan maar liefst negen leugens om de waarheid rond de deal met een drugshandelaar geheim te houden. In het Kamerdebat morgen heeft premier Mark Rutte veel uit te leggen. Ontstijgt hij eindelijk de kleine](#)

[partijpolitiek? Lees mijn Politiek Dagboek hier terug](#) [We moeten nu in verzet komen tegen Geert Wilders. Mijn vader liet me zien waarom Veel Nederlanders denken dat het wel meevalt als Geert Wilders wint op 15 maart. Ik denk het niet: hij radicaliseert rap én heeft Nederland al veranderd. Steeds meer mensen zijn bang voor moslims en Marokkaanse Nederlanders. Daar moeten we tegen in opstand komen, voor er een nieuwe Donald Trump aan de macht komt. Lees het verhaal van Greta hier](#)

[terug](#) [Op welke partij kan je het best stemmen als het om Europa gaat? In bijna alle verkiezingsprogramma's staat: we willen minder macht voor de Europese Unie. Wat zijn de verschillen in standpunten? En deden de partijen afgelopen](#)

[jaren ook wat ze beloven, als het om Europa gaat? Lees het verhaal van Tomas hier terug](#)

A large empty rectangular box with a small triangle at the top left corner, and a row of six smaller empty rectangular boxes below it.